

TỰ PHÊ BÌNH VÀ PHÊ BÌNH THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH, PHƯƠNG PHÁP HỮU HIỆU HÌNH THÀNH NHÂN CÁCH CỦA SINH VIÊN

THS. HOÀNG THỊ TỔ HẰNG

Bộ môn KH Quản lý, Trường ĐHKHXH&NV

Bác Hồ kính yêu đã dạy: Người đời không phải thánh thần, không ai tránh khỏi khuyết điểm. Chúng ta không sợ khuyết điểm, nhưng chỉ sợ không biết kiên quyết sửa nó đi.

Câu nói trên chỉ ra cơ sở khoa học cho việc nhận thức và phương pháp giáo dục con người, giáo dục nhân cách cho sinh viên

Thực hiện lời dạy của Người, thanh niên và sinh viên Việt Nam luôn luôn rèn luyện mình theo hướng con người phát triển toàn diện, có đức có tài trên cơ sở tự phê bình và phê bình.

Tự phê bình và phê bình là một trong những con đường quan trọng đối với việc hình thành phát triển nhân cách con người, nhất là đối với thanh niên, sinh viên. Việc tìm hiểu, nghiên cứu, học tập, để nắm được nội dung tinh thần tự phê bình và phê bình theo tư tưởng Hồ Chí Minh là vấn đề cần thiết đối với người Việt Nam và sinh viên Việt Nam.

Bác nói: "Tự phê bình là thật thà nhận, công khai nhận trước mặt mọi người những khuyết điểm của mình để tìm cách sửa chữa". Trong thực tế, nói thì dễ nhưng làm thì khó, bởi nó đụng chạm đến lòng tự ái của con người. Việc thừa nhận cái sai lầm, cái dốt, cái kém của mình là một vấn đề nhạy cảm đòi hỏi con người phải nâng cao nhận thức, có nghị lực, tính dũng cảm mới làm được. Đối với thanh niên sinh viên, thông qua tự phê bình và phê bình, họ sẽ nhận ra được

điểm mạnh, điểm yếu của bản thân. Đó chính là quá trình đã hình thành sức mạnh mới, những cá tính, năng lực, xu hướng cho sinh viên. Đồng thời, cũng là một trong những con đường tốt để chống lại căn bệnh tự ái của con người. Bác đã chỉ rõ tác hại của căn bệnh này: "Lòng tự ái đại đột, khác nào có bệnh mà giấu bệnh. Giấu bệnh, thì càng ngày bệnh càng nặng, đến khi quá nặng không chữa được nữa, thì chết. Giấu khuyết điểm thì khuyết điểm càng ngày càng to, đến khi to quá, không sửa chữa được nữa, thì mọi việc đều hỏng".

Câu nói ở trên, là luồng ánh sáng soi đường giúp sinh viên tìm ra con đường rèn luyện, phấn đấu, hình thành nên bản lĩnh của mình. Bởi bản lĩnh của con người nói chung và sinh viên nói riêng chỉ được hình thành trên cơ sở của quá trình tích lũy tri thức, quá trình tham gia vào các hoạt động xã hội như: học tập, lao động, sinh hoạt tập thể, vui chơi giải trí... Tham gia vào các hoạt động này, sinh viên có cơ hội, mảnh đất thực tế thể nghiệm những điều mình đã học trong nhà trường áp dụng vào việc giải quyết những vấn đề cụ thể. Kết quả thu được, thành công hay thất bại, đều là những bài học quý đối với sinh viên, trong việc nâng cao sự hiểu biết và tích lũy kinh nghiệm sống cho bản thân. Chính quá trình đó sẽ giúp cho sinh viên ngẫm nghĩ, hiểu thấu vai trò của tự phê bình. Từ đó, sinh viên nhận thấy phải thường xuyên rèn luyện mình, có ý thức kiểm tra và đánh giá kết quả công việc hàng ngày, để rút kinh nghiệm. Làm được như vậy, tự sinh viên sẽ hình thành cho mình thói quen tự phê bình, trên cơ sở đó tính dũng cảm, lòng tự tin, tính tự chủ của sinh viên càng và phát triển, giúp họ có động cơ, niềm tin, bản lĩnh để giải quyết các vấn đề của cuộc sống đặt ra.

Song nếu sinh viên chỉ rèn cho mình tính tự phê bình thì chưa đủ, chưa thể phát triển toàn diện về nhân cách. Mà nhân cách của sinh viên lại chỉ phát triển toàn diện và hài hoà khi họ biết kết hợp tự phê bình và phê bình trong công việc hàng ngày, qua học tập, sinh hoạt tập thể, giao tiếp, lao động..., hai mặt này bổ sung cho nhau: Tự phê bình giúp sinh viên tự nhận và tìm thấy được sức mạnh, tiềm năng của mình, còn phê bình theo quan điểm của Bác là thấy ai (cá nhân, cơ quan, đoàn thể) có khuyết điểm thì thành khẩn nói cho họ biết để họ

sửa chữa, để họ tiến bộ". Đây là một vấn đề rất phức tạp đòi hỏi người sinh viên một mặt hình thành tính tự phê bình, mặt khác, phải nâng cao sự hiểu biết, năng lực, phương pháp giao tiếp. Trên cơ sở tìm hiểu, nghiên cứu mục đích nội dung, nguyên tắc, phương pháp phê bình.

Theo Bác, phê bình là cốt lõi cho công việc; phê bình là cốt giúp nhau sửa chữa khuyết điểm. Mục đích của tự phê bình và phê bình nhằm giúp nhau sửa chữa khuyết điểm, phát triển ưu điểm, cùng nhau tiến bộ tuyệt đối không nên có ý mỉa mai, bới móc, báo thù. Không nên phê bình chiếu lệ, mà phải mang tính chất xây dựng. Vì tự phê bình và phê bình không chỉ là quyền lợi và nghĩa vụ của mọi người trong đó có thanh niên và sinh viên, mà còn là con đường, phương pháp hữu hiệu để sinh viên hiểu mình và hiểu bạn, tạo ra được sự thông cảm, chia sẻ và giúp đỡ nhau trong học tập, và cuộc sống. Để mục đích tự phê bình và phê bình trở thành hiện thực, sinh viên phải thường xuyên có ý thức về vấn đề này, phải coi nó như là một món ăn không thể thiếu được về mặt tinh thần.

Vấn đề tự phê bình và phê bình có được hiệu quả trong cuộc sống hay không, còn phụ thuộc vào phương pháp, cách thức tổ chức và sự tham gia của các tổ chức đoàn thể trong xã hội. Do đó, khi tiến hành phê bình chúng ta cần phải hướng dẫn sinh viên tìm hiểu rõ nguyên nhân dẫn đến khuyết điểm. Khi sinh viên hiểu được bản chất của sự việc, họ sẽ có cơ sở đưa ra các phương pháp thích hợp, để góp ý và chỉ ra ưu nhược điểm của người được phê bình, nhằm giúp người đó tìm cách sửa chữa, trên tinh thần xây dựng, cùng nhau tiến bộ. Quá trình phê bình, góp ý cho cá nhân hay tập thể sinh viên đều tác động đến cả hai phía: đối với người phê bình, khi chỉ ra mặt tốt và mặt chưa tốt cho bạn của mình, chính lúc ấy, người phê bình cũng học những điều tốt, tránh được những điều xấu. Như vậy, không chỉ giúp người được phê bình thấy được mặt mạnh, mặt yếu của bản thân, mà ngay cả đối với người phê bình cũng có cơ hội để bổ sung, hoàn thiện mình theo chiều hướng mong muốn của xã hội, gia đình và bản thân.

Vậy tự phê bình và phê bình theo tư tưởng Hồ Chí Minh là một

Trong những con đường như vậy giúp con người nói chung và sinh viên nói riêng có điều kiện, có mảnh đất thực tiễn để vận dụng, kiểm nghiệm và rèn luyện bản thân, hình thành bản lĩnh, xu hướng và năng lực của mình. Có vậy, người sinh viên mới thực hiện được vai trò sứ mệnh của họ là người làm chủ đất nước, là người thực hiện ước mong của Bác: xây dựng một xã hội, ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành và làm việc. Phê bình tự phê bình theo tư tưởng Hồ Chí Minh là nhu cầu tinh thần quan trọng, là động cơ quyết định nhân cách tốt đẹp của con người, tạo nên hứng thú lâu bền của cả đời người. Phê bình tự phê bình theo tư tưởng Hồ Chí Minh rèn luyện và phát triển nhân cách của sinh viên cả đức và tài, hình thành cho họ lý tưởng vì độc lập dân tộc, dân chủ và tự do cho nhân dân, vì chủ nghĩa xã hội.